

Η ΕΚΤ αναβιώνει τα μέσα μαζικής οικονομικής καταστροφής

6^η Σεπτεμβρίου 2014

Θυμάστε τα δομημένα ομόλογα που έφεραν την καταστροφή στην Lehman Bros και στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα το 2008;

Θυμάστε ότι οι δικοί μας τραπεζίτες ορύονται πως εκείνοι δεν είχαν επενδύσει σε δομημένα ομόλογα και πως, συνεπώς, δεν ευθύνονται για την μετά το 2008 πτώχευση των τραπεζών τους η οποία, ισχυρίζονται (ψευδώς βέβαια) οφειλόταν στην πτώχευση του σαθρού κράτους μας;

Πως θα σας φαινόταν αν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), έξι χρόνια μετά την Lehman Bros αποφάσιζε πως μια καλή «λύση» για την Κρίση του Ευρώ θα ήταν να δωθούν κίνητρα στους τραπεζίτες μας (και εκείνους της λοιπής Ευρώπης) να δημιουργήσουν πολλά δισεκατομμύρια νέων... δομημένων ομολόγων;

Δεν χρειάζεται κάποια νοσηρή φαντασία για να φανταστεί κανείς ένα τέτοιο αποτρόπαιο σενάριο. Ο λόγος; Η ΕΚΤ, μέσω του Προέδρου της κ. Μάριο Ντράγκι, ανακοίνωσε ακριβώς αυτή την πολιτική «καταπολέμισης» της Κρίσης την περασμένη βδομάδα...

Τι είναι τα δομημένα ομόλογα: Μια υπενθύμιση

Ο κ. Κώστας δανείζεται από την Τράπεζα Χ 300 χιλιάδες ευρώ είτε για να αγοράσει σπίτι είτε ως κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησής του. Η Τράπεζα Χ έχει δύο επιλογές.

Η μία είναι να κρατήσει το δάνειο του κ. Κώστα στα λογιστικά της βιβλία και να περιμένει τις αποπληρωμές κεφαλαίου και τόκων του κ. Κώστα που έχει λαμβάνειν.

Η άλλη είναι να πάρει το δάνειο του κ. Κώστα και να το «πετσοκόψει» σε μικρά «κομματάκια» των 10 ευρώ το καθένα. Κατόπιν να πάρει κι άλλα τέτοια δάνεια, χιλιάδων άλλων πελατών, να κάνει το ίδιο και σε αυτά και, μετά, να δημιουργήσει «κουτάκια» στα οποία μέσα να βάλει ένα από τα κομματάκια χρέους του κ. Κώστα (αξίας 10 ευρώ), ένα από τα κομματάκια χρέους της κας Κατερίνας (κι αυτό μικρής αξίας), ένα άλλο κομματάκι χρέους του ελληνικού δημοσίου (δηλαδή ένα μικρό μέρος ενός κρατικού ομολόγου), ένα ακόμα κομματάκι χρέους μιας μεγάλης επιχείρησης ή ακόμα και του γερμανικού κράτους κλπ. Έτσι, στο τέλος η τράπεζα θα έχει δημιουργήσει χιλιάδες «κουτάκια» χρέους το κάθε ένα εκ των οποίων περιέχει πάμπολλα κομματάκια λογίων-λογίων δανείων (από εκείνο του κ. Κώστα έως δάνεια του γερμανικού κράτους) αξίας πολλών χιλιάδων, ίσως και

εκατομμυρίων ευρώ. Τέλος, η Τράπεζα Χ πουλάει αυτά τα «κουτάκια», τα λεγόμενα «δομημένα ομόλογα» σε όποιον θέλει να τα αγοράσει.

Γιατί να θέλει κάποιος να αγοράσει αυτά τα δομημένα ομόλογα; Για δύο λόγους. Πρώτον, επειδή αγοράζοντάς τα αποκτά το δικαίωμα στις (αναλογικές) αποπληρωμές των δανείων που εμπεριέχονται σε αυτά και, καθώς το περιεχόμενο του κάθε κουτιού είναι μια πανσπερμία δανείων, η αξία του δομημένου ομόλογου δεν θα υποστεί μεγάλη ζημιά αν π.χ. ο κ. Κώστας φαληρήσει και δεν αποπληρώσει το δικό του χρέος – η ζημιά των 300 χιλιάδων θα έχει σκορπιστεί σε πολλά δομημένα ομόλογα, τόσο που κανείς ιδιοκτήτης των δομημένων δεν θα πληγεί. Δεύτερος λόγος να αγοράσει επενδυτής αυτά τα ομόλογα είναι ότι αναμένει πως θα υπάρξει αγοραστικός πυρετός στην χρηματαγορά τους (όπως συνέβαινε την περίοδο 1990-2008) και θα ανέβει η αξία τους από μόνη της, δίνοντάς τους μεγάλο κέρδος.

Και γιατί να θέλει η Τράπεζα Χ να δημιουργήσει, και να πουλήσει, αυτά τα δομημένα ομόλογα; Αρχικά το έκαναν για να μην έχουν να ανησυχούν για το αν ο κ. Κώστας θα αποπλήρωνε το δάνειό του καθώς, από την στιγμή που το δάνειό του «πετσοκόφτηκε» και πουλήθηκε υπό την μορφή χιλιάδων δομημένων, η Τράπεζα Χ δεν έχει να χάσει τίποτα αν ο κ. Κώστας ξάφνου πτωχεύσει. Σε δεύτερη φάση, οι τράπεζες της Wall Street, του Σίτι και της Φραγκφούρτης, συνειδητοποίησαν ότι μπορούσαν να πουλήσουν τα δομημένα τους πολύ πιο ακριβά από την αξία των δανείων που εμπεριείχαν καθώς η κάθε τράπεζα αγόραζε τα δομημένα της άλλης οδηγώντας τις τιμές τους στα ύψη.

Γιατί κατέρρευσαν τα δομημένα ομόλογα το 2008;

Για δύο λόγους: Οι δυτικές τράπεζες, βλέποντας ότι μπορούσαν να πουλήσουν με κέρδος αυτά τα δομημένα, άρχισαν να δανείζουν στους κύριους Κώστες (αλλά και σε κράτη, οργανισμούς) χωρίς να ενδιαφέρονται για το αν οι δανειζόμενοι θα μπορέσουν να αποπληρώσουν τα δάνεια αυτά. Γέμισαν τον κόσμο με δάνεια που οι δανειζόμενοι (είτε ο κ. Κώστας είτε το ελληνικό κράτος) δεν μπορούσαν να αποπληρώσουν. Επίσης, οι τράπεζες αγόραζαν η μία τα δομημένα της άλλης δημιουργώντας συνθήκες συστημικής καταστροφής καθώς ακόμη και μίας μόνο τράπεζας τα δομημένα να έχαναν την αξία τους θα καταστρεφόταν το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα δεδομένου ότι, αν ένας μικρός αριθμός δανειζόμενων πτώχευαν ταυτόχρονα, θα ξεκινούσε φαινόμενο ντόμινο που θα συμαπρέσυρε την αξία όλων των δομημένων και όλων των... τραπεζών. Αυτό ακριβώς συνέβη το 2008 και έτσι φτάσαμε στην Κρίση που ταλανίζει ακόμα και σήμερα την υφήλιο ολόκληρη. Ήταν ο λόγος που ο πλουσιότερος αμερικανός επενδυτής, ο Γουάρεν Μπάφετ, χαρακτήρισε τα δομημένα Μέσα Μαζικής Οικονομικής Καταστροφής...

Δομημένα ομόλογα εναντίον κόκκινων δανείων

Οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν παραγάγει τέτοια δομημένα – αυτό είναι αλήθεια. Όμως είχαν, ανοήτως, δώσει όσα θαλασσοδάνεια είχαν δώσει και οι

βορειοευρωπαϊκές και οι αμερικανικές τράπεζες. Η μόνη διαφορά ήταν πως οι ελληνικές τράπεζες τα κράτησαν στα λογιστικά τους βιβλία ενώ οι ξένες τα «έδωξαν» από τα βιβλία τους ως δάνεια (δημιουργώντας δομημένα ομόλογα) αλλά τα ξανα-πήραν αγοράζοντας τόννους... δομημένων ομολογών άλλων τραπεζών. Όταν τελικά έσκασε αυτή η ανεκδιήγητη τραπεζική φούσκα, ενώ στην Εσπερία οι τράπεζες πτώχευσαν επειδή κατέρρευσε η αξία των δομημένων τους (τα οποία υπολόγιζαν ως περιουσιακά στοιχεία), οι ελληνικές τράπεζες πτώχευσαν επειδή τα δάνεια που είχαν κρατήσει στα βιβλία τους «κοκκίνησαν». Μικρή η διαφορά. Και στις δύο περιπτώσεις (ξένων και ελληνικών τραπεζών) οι τράπεζες πτώχευσαν λόγω της αφροσύνης των τραπεζιτών και οι κοινωνίες πληρώνουν το αντίτιμο καθώς εξαναγκάστηκαν να σώσουν τους τραπεζίτες.

Γιατί θέλει να αναβιώσει τα δομημένα ο κ. Ντράγκι;

Ερχόμαστε λοιπόν στην πρόσφατη απόφαση της ΕΚΤ να αρχίσει να αγοράζει δομημένα ομόλογα με σκοπό να δώσει κίνητρο στις τράπεζες να δημιουργήσουν πολλά νέα τέτοια δομημένα ομόλογα εκ του μηδενός (καθώς τα «παλιά» καταστράφηκαν και οι τράπεζες που κήηκαν σε εκείνο τον χυλό φουσάνε και το όποιο γιαούρτι). Γιατί;

Η ΕΚΤ αντιμετωπίζει το φάσμα της κατάρρευσης της ευρωζώνης λόγω του αποπληθωρισμού (πολύ χαμηλού ή και αρνητικού πληθωρισμού). Τα επιτόκια είναι ήδη στο μηδέν και η ΕΚΤ έχει ξεμείνει από μέσα να αυξήσει την ρευστότητα στην αγορά που θα σταματήσει την κατρακύλα των τιμών. Μόνη της ελπίδα είναι είτε να τυπώσει χρήμα και να το μοιράσει στον κόσμο και στα κράτη να κινηθούν οι οικονομίες (κάτι που δεν της επιτρέπει το Βερολίνο να κάνει) είτε να αγοράσει από τις τράπεζες χρέος που εκείνες έχουν στα βιβλία τους ελπίζοντας ότι, έτσι, οι τράπεζες θα δανείσουν πιο πολλά χρήματα σε άτομα και επιχειρήσεις.

Τι χρέος όμως να αγοράσει από τις τράπεζες η ΕΚΤ; Στην Αμερική, στην Ιαπωνία και στην Βρετανία οι κεντρικές τράπεζες αγοράζουν, ως επί το πλείστον, δημόσιο χρέος - κρατικά ομόλογα. Η ΕΚΤ όμως δεν μπορεί να το κάνει αυτό επειδή αν τολμήσει να αγοράσει, π.χ., ιταλικά ομόλογα το Βερολίνο θα βάλει τις φωνές ότι αυτό αποτελεί «διάσωση» του ιταλικού δημοσίου που απαγορεύουν οι Συνθήκες και το Καταστατικό της ΕΚΤ. Οπότε, η ΕΚΤ δεσμεύεται να αγοράσει ιδιωτικό χρέος. Και επειδή δεν θέλει ο κ. Ντράγκι να αγοράσει απ' ευθείας το χρέος του κ. Κώστα, προτιμά να αγοράσει δομημένα ομόλογα που εμπεριέχουν χρέη χιλιάδων ατόμων, επιχειρήσεων αλλά και κρατών.

Επίλογος

Η ΕΚΤ του κ. Ντράγκι έχει συρθεί από την σαθρή αρχιτεκτονική του ευρώ (και τις ηλίθιες Συνθήκες που την διέπουν) σε μια νομισματική πολιτική που θέτει τους σκεπτόμενους ευρωπαίους μπροστά στο εξής αμείλικτο δίλημμα:

(A) Να πετύχει η νέα πολιτική αγοράς δομημένων της ΕΚΤ, με αποτέλεσμα να αναβιώσει η τοξική αγορά των δομημένων (με τις τράπεζες να παραγάγουν πακτωλούς τέτοιων «προϊόντων» τα οποία θα αγοράζει η ΕΚΤ), να καταπολεμηθεί ο αποπληθωρισμός που απειλεί την ευρωζώνη αλλά, κάποια στιγμή, να καταρρεύσει ξανά το τραπεζικό σύστημα γεννώντας την επόμενη Κρίση του Ευρώ.

(B) Να μην αναβιώσει, τελικά, η αγορά των δομημένων και ο αποπληθωρισμός να προχωρήσει ακάθεκτος καταστρέφοντας την Ευρωζώνη ή, τουλάχιστον, τις προοπτικές της πλειοψηφίας των ευρωπαίων πολιτών.

Αυτά τα διλήμματα προκύπτουν όταν η ευρωπαϊκή ηγεσία επιμένει να μην αναγνωρίζει πως η Κρίση παραμένει συστημική και ότι δεν διορθώνεται με τα εργαλεία που την δημιούργησαν.